

SUPPLEMENT N.º 2

NOTICIARI D'ACTUALITATS CULTURALS - SETEMBRE 1948

Un article encara actual

MOLTES vegades em sento tan orgullós d'ésser barceloní, com un romà pogués sentir-se'n de la seva ciutadania; però d'altres vegades em fa vergonya d'ésser-ho; i ara és una d'aquestes vegades.

El temple de la Sagrada Família és el monument de la idealitat catalana a Barcelona, és el símbol de la pietat eternament ascendent, és la concreció en pedra de l'anhel vers l'altura, és la imatge de l'ànima popular; i tantes iglesietes i capelletes i palanets i convents com estan aixecant ací i allà al seu voltant són petites idealitats i petites pietats respectables i fins plausibles a llur mesura, però a condició de no ofuscar la gran. Serem per ventura un poble que esmerçarà la seva idealitat, la seva aiquesa en fer moltes coses petites? És que si som incapaços de fer la més gran, totes les altres se'n aniran per terra qualsevol dia. Perquè la mesura de la nostra força és aquella, i al del dia en que ella, paralitzada, digui plorant: No poden més!

Vegeu que hi ha signes del sentit providencial d'aquella obra. Quan el sentiment de la personalitat catalana inicia la seva expansió ideal i la ciutat de Barcelona la seva expansió material, del fons obscur d'una botiga de la ciutat vella surt un home petit amb una idea gran: fer una catedral nova. I comença una obra humil i tenaç, i amb infimes almoines emprèn l'obra gloriosa: posa els fonaments sota terra, allà en el llunyà raval que eucara és camp; la ciutat és lluny i no en sap res: passen anys, les petites almoines augmenten i les pedres es van estrenyent sota terra per sostenir la mola grandiosa del futur: encara no es veu res, la ciutat va avançant magestuosament cap allà, però encara no sap res (i allí l'està fent la seva glòria).

I al moment que la llavor germinada fa esclatar la gleva i la planta està per sortir a flor de terra per alçar-se a la llum, apareix com enviat de Déu, un altre home, un visionari amb la visió d'aquella.

Com que és un visionari ningú s'hi fixa, ni ell no es fixa en ningú, però comença a teixir la seva visió tot sol i com una gran floració dels segles comença a aixecar-se el temple. La ciutat que va avançant cap allà, un dia s'adona de la màgia apareció i es queda esbalaïd. després s'hi acostia més amunt s'aixeca el temple: i el visionari que s'hi amaga va fent el seu teixit d'idees en pedra que s'alcen palpitant encara de la vida que les engendra, vida catalana, perquè aquell home és el geni de Catalunya. I la ciutat va avançant, encantada, la seva onada d'edificis fins al peu de les agulles que llancen cap al cel, triomfants, un manat de flors i espigues. La ciutat creix i creix el temple, informes una i l'altre, perquè l'ànima encara és molt endins. La ciutat mostra orgullosa el temple en marxa a tots els forasters; el temple ennobleix la ciutat d'aquell temple, i sembla que el temple no pugui ésser més que el d'aquella ciutat: estan lligats per sempre.

Doncs ací tenim ara el nostre Partenó a mig fer i que no pot més. Vegeu que amb el temple som tots nosaltres els qui ens quedem a mig fer. Vegeu que aquell home que en fa el temple, en fer-lo també ens fa a nosaltres. Ai si no arriben a veure clar aquest misteri! Vegeu que la cosa no té espera, que els anys passen, que l'home providencial es pot morir i aleshores, què?; ell prou diu que no hi fa res i que el temple pot ésser obra dels segles; però jo crec que ell no té el dret de morir-se fins que ens hagi donat la seva visió: que és la visió del seu temps i la de nosaltres que som el seu temps; després els segles en faran el que convingui. Ai de nosaltres, amb la nostra avarícia, li donem el dret de morir-se llegant als segles la seva visió incompleta. Ai si apareixem davant els segles com un poble frustrat amb un temple frustrat! Vet-aquí—diran el poble del temple frustrat. Vet-aquí l'avara pobertat el catalaní, i l'estigma del Poeta quedarà per sempre marcat al front de Catalunya.

Oh! Perquè no surt Antoni Gaudí al carrer un migdia, amb el barret a la mà, demanant en alta veu almoïna a tothom par a fer el seu temple? Jo voldria veure-ho; veure si aquesta gent nostra, massa asseynada, es tornava boja per fer una santa bojeria davant l'acte sublim i s'arrencava els joïell del pit i dels braços i treia els bitllets de llur folrat amagatall, i els pobres donaven llur pobresa i els infants llur joguines en una explosió de deliri que cenyís amb una aurèola el pas del vident; i jo crec que al compàs d'aquest deliri, el temple al lluny, s'aniria alçant tot sol i les pedres floririen pedres i les columnes trearien arcs com un brancatge, i la volta es corsaria suauement, i la visió seria, perquè també el poble seria. I llavors si que Catalunya entraria en els segles amb la majestat d'un poble que ha fet el seu temple nou. Oh, visió, vull creure en tu! Vull provocar-te finalment, dient el que Gaudí cridaria pel carrer a migdia: Una gràcia de caritat per l'amor de Déu!

JOAN MARAGALL

Fragments de l'article publicat en el «Diari de Barcelona» el dia 7 de novembre de 1906.

Un anglès a Catalunya

RUSSELL GEBBETT, del Queens' College de Cambridge, de retorn a Anglaterra, va llegir el passat 23 d'agost pels micròfons de la B. B. C. i en l'emissió quinzenal en català les Impressions de Catalunya que publiquem a continuació. El text fou llegit per Russell mateix en un català perfecte:

Fa dues setmanes que vaig tornar de Catalunya, després de passar deu mesos en la vostra terra. Potser alguns de vosaltres us recordeu d'En Paul. Moltes vegades em vageu demanar per què havia vingut a Catalunya per fer estudis de filologia catalana i per aprendre el català modern — i heus aquí el perquè.

Durant el tercer i últim any del meu curs a Cambridge vaig estudiar la història de la llengua espanyola i el professor anglès citava a cada moment, i amb un plaer evident, formes catalanes, comparant els seus desenvolupaments amb els de paraules castellanes; igual feien tots els tractats de filologia. Vaig pensar: "Què deu ésser tot allò de català"? Exactament on és que es parla? I es parla encara? — Així va ésser el descobriment.

Després de llicenciar-me, vaig pensar que m'agradaria saber més del català i dels catalans, fer una mica d'investigació filològica sobre el terreny, perfeccionar el meu espanyol i aprendre el català. Vaig demanar beques, me les van concedir i me'n vaig anar a Catalunya. El dia 2 d'octubre de l'any passat vaig arribar a la frontera franco-espanyola a Cerbère — i vaig treballar, no sense una mica de sorpresa — que parlaven català. Cinc hores i mitja després vaig ésser a Barcelona.

Vaig quedar-me molt sorprès. Espanya té ciutats modernes, caram! L'endemà vaig

REVISTA
CINQUENA
CINQUENA

ACTUALITAT DE BERDIAEFF

possejar-me, ja de dia, pels carrers de Barcelona. Quina impressió d'animació em va donar, sobretot les Rambles! Quina soroll i quines sentors! El reirunyar dels tramvies que gairebé s'ensordeixen, el botzinar incessant i amoinador dels cotxes, els xiulets dels "urbanos", el sonar de les campanetes dels cavalls, els crits dels venedors de diaris, corrent Rambles avall i la música del piano de maneta. I més avall, pels carrers estrets a cada costat de la Rombia, es sent una altra mena de crit, el del droguaire, dels cecs que criden d'exmo: "Cent d'iguals per avui", dels estroperlitzes: "Hay pan blanco, señores; hay tabaco rubio", i tots aquests sorolls i crits plegats no podien ésser de cap altre lloc sinó de Barcelona.

I, a sobre de tot, el cel blauíssim, tantes vegades cantat pel vostre Maragall, i la calor i una sentor de cafè i de pols, i el ventall que puja per les Rambles quant vos una miza de la frescor de la mar. I els altres carrers —l'aristocràtic i bell Passeig de Gràcia amb la seva solitària alzina; la llarga, severa i catalana Via Laietana, la Diagonal, la Gran Via, el carrer Major de Gràcia— cada un té el seu ambient especial. Cap endinsre ens vella el Tibidabo, i la cadena de turons de la qual forma part us volta; a l'altre costó, el Montjuïc i la mar.

I, a fora de Barcelona, el paisatge català el coneix moltadament massa poc, però me'n queden uns records de brillantor i de lluminositat inoblidables. Com Maragall podria dir que: "Dues costes hi ha — que al mirar-les juntes — me fan el cor més gran: — la verdor dels pins — la blavor del mar". I amb ell podria parlar d'uns prats ben verds sota d'un cel ben blau. Catalunya té tres colors: blau verd i vermell: la blavor del cel, esgarriós, que em fa mal als ulls, poc avorats o tanta claror i a la blavor de la mar; la verdor dels pins, dels pollaners en les valls verdes i de Pallars; i la terra —vermella—. I què dir de "la dansa més bella", que un bon amic em va ensenyar a ballar? I dels catalans mateixos, de vosaltres, què us en diré? Un escriptor català ha expressat el que jo sento d'una manera immillorable — i un citaré les paraules d'En Joan Santamaria.

"Hola! La primera impressió no és gens dolenta. Cert que aquella terra i aquella gent semblen, què us diré? potser una única broguera. Però són simpàtiques, tanmateix; tenen una calidesa d'efusió i un tremolí cordial contingut sota uns posats greus i sorruts que els fan de closca; són com l'ametlla: lliça i dura de fora i blanca, alba i dolça de dins". I així us he trobat i així he trobat la vostra llengua, la qual a mesura que us anava coneixent s'anava tornant més dolça, més malfada, sota la seva closca tan dura i mazieta.

Són de països i d'idiomes diferents, de temperaments aparentment poc semblants, però en el fons crec haver notat una mena de similitud entre els caràcters anglesos i catalans: la mateixa laboriositat i fermeza, la mateixa sinceritat, la mateixa amplitud de criteris.

PAUL RUSSELL-GEWETT

No té res d'estrany en el clima de mediocritat en què vivim, que el traspàs de grans figures en la vida de l'esperit, tan nostres com estrangeres, passi gairebé desapercebut per la majoria de la gent, com en el cas de Nicolau Berdiaeff, mort el mes de març en la seva casa de Clamart, prop de París.

La seva desigual obra, reflex de les inquietuds sentides al llarg de la seva agitada vida, és tota ella impregnada d'una força i unes característiques especials. Anima colava, dita per l'universalisme rus, era, amb el bàltic Walter Schubart —l'autor de "Europa i l'ànima d'Orient"— i l'anglès Belloc, l'últim vident de l'Europa entre les dues guerres mundials.

Berdiaeff, debellador del sentit de les pròximes generacions i anàtema de la generació actual, era en el gran sentit bíblic de la paràbola, un profeta. No el fàcil endevinaire, visionari i teoritzant divagador i utòpic —Wells o Huxley— sinó el pensador abocat a la vida, immers en la Societat que ascendia del refugi de la soledat i l'aïllament que l'havia format per enfrontar-se amb la realitat que l'envoltava.

I encara que la Societat d'avui en dia, en la seva preocupació social, menysprea la posició de l'Home pensant, del Filòsof, perquè el creu tancat en la seva torre de vori, aliè als problemes del moment i a la recerca de solucions necessàries, és sobre l'Home, fet a imatge i semblança de Déu, i no sobre la Comunitat amorfa, que ha de bastir-se tot intent de superació del moment actual.

Berdiaeff veia en la crisi que travessava Europa, una època de gran transcendència històrica: en una síntesi original i audaç, considerant la majoria dels problemes contemporanis, elevant-se i abstractant-se de la pròpia circumstància, destria de l'època actual el seu sentit teleològic, en l'exacta valoració del final del Renaixement, com a culminació d'una època i començament d'una nova era.

Aquest fenomen històric, el ven en tota

la seva magnitud; els moviments de masses, els totalitarismes en el camp social i futurisme, cubisme i surrealisme en el cultural són els intents d'aconseguir unes noves formes trecant els motlles del Renaixement i les idees individualistes i de Progres.

El pensament còsmic de Berdiaeff pre-dia l'adveniment d'una nova Edat Mitjana i el cobrament de la filosofia universalista que informà l'esperit medieval. Per a molts, però, l'època medieval ja no té aquell regust obscurantista, retrògrad, hàrbar i misteriós que tenia per als homes del segle XIX. Perquè, ben mirat, quin esperit obscur podrà tenir l'època de la Catedral gòtica i de l'Angel de Reims?

I Catalunya, que en el traspàs misteriós i difícil del primer mil·lenni tingué homes com l'Abat Oliva, pot mirar tranquil·lament qualsevol Edat Mitjana que pugui esdevenir. Més que tranquil·lament, podríem dir, ja que és dels pocs pobles que estan preparats, per l'esperit que l'informa, per a enfrontar-se amb un nou medievalisme.

Qui, sinó ella, en el segle XX emprèn l'obra colossal, única, de construir, per als segles, un temple catedral com el de la Sagrada Família. En quin lloc es dona la florida i el fervor popular de la nostra vida monàstica? En quin la força poètica religiosa que ens dona un "Nabi" i un "Montserrat"? Si ve, doncs, una nova època medieval, mireu-la cara a cara.

I no té res d'estrany que sigui en moments difícils i dolorosos, després que Europa ha sortit d'una prova de foc; bé retreu Berdiaeff la frase de Leon Bloy: "El sofriment passa, l'haver sofert no passa mai", i la lliçó que ha sofert la Humanitat no s'oblida fàcilment. Altra vegada el sacrifici i l'esperit vitalista i superador davant la posició catastròfica o fatalista, podran salvar Europa.

Es amb esperit cristià, com deia Berdiaeff, que Europa podrà complir amb la seva missió universal.

JOSEP MARIA AINAUD

Georges Bernanos ha mort

Havia nascut a París l'any 1888. La seva primera obra fou *Sous le soleil de Satan* (1906), l'aspra novel·la de la santedat, a la qual seguiren, entre altres, *Le journal d'un curé de campagne* i *Les grands cimetières sous la lune*. Durant la guerra fou fidel al seu país i a les seves idees, publicant una *Lettre aux Anglais* (1943).

La vida de Bernanos i les seves actituds successives davant els problemes curiats del nostre temps, constitueixen una resposta al pretès problema de l'engagement, del compromís (de *comprometre's*) necessari. Rebutjà, com li demanava la seva honradesa, tota temptació de torra de vori o d'estació, però no cregué que la seva voluntat d'encarar-se amb el sofriment del món, l'obligués a acceptar amb docilitat de xai la disciplina ni les consignes d'un partit. Amarg i solitari, mantingué tostemps,

així com l'exigència del seu catolicisme, la seva adhesió a l'esquerpa veritat.

Joan G. Junceda

A un mes de distància de la nova de la mort de Feliu Elias, ens arriba la del traspàs, a Blanes, de J. G. Junceda, el gran dibuixant, l'il·lustrador de *Lou o les aventures d'un aprenent de pilot* i de tantes altres per a infants, el popularitzador dels personatges creats setmana rera setmana per J. M. Folch i Torres a les planes de *El Patufet*. Junceda era el narrador, sentimental i tot, de la bonhomia burgesa del nostre país d'avantguerra, l'hàbil percaçador de les ironies de la vida vulgar, el biògraf humorista i de gran cor dels personatges de carrer, botiga i metro. Es tanmateix per més que un àtzar o l'efecte d'una coincidència cronològica que el seu record romani lligat als dels anys agitats de les primeres victòries del catalanisme.

Dues entrevistes: LA NOVEL·LA, gènere essencialment femení?

Cèlia Sunyol,
guanyadora
del
«Joanot Martorell»

—Senyora Sunyol, voldria dir-vos que la portà a escriure la seva novel·la *Primera part*?

—Fera absurd negar-ho, i altrament ho sap tothom qui em coneix, i jo mateixa ho he dit ja alguna vegada: en aquesta novel·la, hi ha molts elements autobiogràfics. Més n'hi havia primitivament perquè de bell antuvi vaig escriure-la com una narració confidencial per als meus fills. Després, però, vaig fer-ne una nova redacció més elaborada. Finalment vingué la sorpresa que guanyés el premi Joanot Martorell.

—Escriurà una *Segona part*?

—No.

—Tambateix, pensa continuar escrivint?

—Això sí; me n'han fet venir ganes. Treballo en una altra novel·la i tinc alguns contes enllestits. Em sap greu no haver començat més jove. Potser sigui cert que cal haver viscut per a escriure una novel·la. Però em faig ben bé càrrec del que em manca i que així hauria pogut adquirir. Sempre els meus coneguts m'empenyien a fer-ho. Però no em decidia.

—Creu que el fet d'ésser d'autor femení les dues novel·les considerades millores pel jurat del Joanot Martorell, sigui significatiu d'una preponderància de la dona en aquest gènere literari?

—No. Dones i homes poden igualment reeixir.

—Creu que les novel·les femenines tenen alguna característica diferencial?

—Diria que les dones parlen bé del que coneixen, amb una facilitat per a captar amb justesa el sentiment. Sovint, però, els falta informació, documentació. En aquest aspecte, em sembla una excepció ben interessant *El vent s'ho ha endut*, de Margaret Mitchell.

—Podria demanar-li quines són les seves preferències dins de la novel·lística catalana?

—No puc pretendre ésser una persona ben informada ni a la pàge, no voldria respondre jutjant amb el record de velles lectures.

—I en la novel·lística estrangera?

—M'interessen molt els anglesos: Huxley, naturalment, i Thackeray, i Dickens. Però, a qui no agrada Dickens? Altrament, té una tendència de sentiment quasi femení, no?

—L'escenari de Davos, que trobem en la seva novel·la, ens empeny a demanar-li que pensa de l'obra de Thomas Mann.

—No puc pretendre jutjar *La montaña mágica*. No és, però, l'única novel·la que parla de Davos. Recordo *Voicella passada de nit*, de Beatrice Haraden, i també una altra d'una noia castellana... Altrament, la meua personatges no sols passen per Davos.

—I quin creu el valor més positiu de la seva novel·la?

—L'haver-hi parlat, directament, del que sé.

HIERONIMUS

Maria Aurèlia Campmany,
autora de
NECESSITEM MORIR

Ens hem citat amb ella al jardí de l'Ateneu, al vespre. M'ha explicat l'argument de la seva novel·la amb una facilitat meravellosa, amb precisió i claredat.

En una síntesi molt estricta, és la vida d'una dona que entra de petita en una família com a òrfena, afilada en el seu testament pel cap de casa. Viu obsesionada per la conquesta d'aquell ambient on se sent estranya, però amb drets de cosa pròpia, fins que n'arriba a ésser la mestressa, passant-se amb el xicot. Temps després de la cunyada l'acusa, en un rampell de gelosia, d'haver-se casat amb el seu propi germà, i a ella li fa la impressió aquesta revelació

—la certesa de la qual no s'aclareix— d'haver-li confirmat una sensació que ja tenia. La idea d'una culpabilitat la turmenta, fins que arriba a un estat anormal. La mort fa retornar la tranquil·litat a les seves faccions. El lema de la novel·la és un fragment del poeta Salvat Papassot *Rex no és metquí*.

—És la primera?

—No, de bon tros. La primera la vaig escriure als 11 anys. I quan anava a l'Institut-Escola, ja em van premiar una cosa meua. És titulava "Vida i miracles d'un pesol caputxi". En tinc una altra ja ben acabada. I algunes més, poc reeixides, al meu judici.

—Bé, i què me'n dius, d'aquesta invasió creixent del camp de la novel·la per les dones?

—Ho trobo molt normal. Et dic més: la novel·la és un gènere essencialment femení, perquè és un tros de vida, i les dones vivim i copsam la vida amb més intensitat que vosaltres. El camp que no em és pròpi és més aviat el de l'abstracció.

—Així, doncs, haurem de deixar la novel·la per a vosaltres?

—No, no es poden portar les coses a l'extrem. A més, hi ha un tipus de novel·la masculina, com és ara el representat per les d'en Huxley: allà, més que vida

hi ha idees. En canvi Emily Brontë en podria servir d'exemple per al tipus de novel·la femenina. Els seus personatges, exagerats si vols, són però sempre vivents.

—És bastant estesa l'opinió que les dones, quan us poseu a escriure, ens passen la mà per la cara als homes, en qüestió de dramatisme i violència en els conflictes que exposa.

—No és cert. El que passa és que sorprenen trobar aquests elements en una obra femenina, i per això la gent s'hi fixa més. Però recorda que "La casa de Bernatí Alba" és d'en Garcia Lorca, i "Huà, els" es d'en Jean Paul Sartre, per no citar-los més exemples.

—Bé, però així i tot, no em negaràs que les dones escriuen cosetes que Déu n'hi do. I tu no n'ets pas una excepció, pel que ve vist.

—Mira, et diré una cosa treta de la Virginia Woolf: els homes us pensen que les dones som naturalment oloroses i castres, i això, és una il·lusió com una altra. Ni fem olor quan no portem colònia, ni la caudal ens és regalada. Veig que no em fas una pregunta que em fa tothom, i això en fa gràcia.

—Quina? Si hi ha cosa autobiogràfica?

—N'hi ha, com sempre. Però no és aquesta.

—Doncs no sé.

—Si són o no germana, la Georgina i l'Ignasi.

—Mira, no m'intrigava. I tu ditàs...

—Això, que no ho sé. Si ho hagués sabut, ja ho hauria posat a la novel·la.

JOAN H. R.

DOS CONCURSOS DE NOVEL·LA

Premi de Novel·la "Joanot Martorell" 1948.

Aymà, editor, convoca per segona vegada el Premi "Joanot Martorell" per estimular la producció de novel·les en llengua catalana.

Les novel·les presentades a concurs hauran d'ésser inédites i escrites en català, en quartilles mecanografiades amb doble interlínia, amb un mínim aproximat de 225 pàgines del format corrent de novel·la.

Les obres s'hauran d'enviar per duplicat, signades per l'autor i amb l'adreça corresponent, abans del 30 de novembre de 1948, al senyor Maurici Serrahima, Petritxol, 5, Barcelona.

El premi és de 10.000 pessetes, percebent a més l'autor, el 10 per 100 sobre el preu fort de la novel·la de totes les edicions, compresa la primera, que en faci Aymà, editor.

Premi internacional de Primera Novel·la 1948.

L'editor barceloní Josep Janés i Oliver convoca per segona vegada el Premi Internacional de Primera Novel·la, al qual poden presentar-se obres escrites en qualsevol idioma ètnic europeu o americà.

(Passa a la pàgina 9)

LLIBRES I REVISTES

Formes de la vida catalana

Raimond Casellas, per E. Casas
(Museu d'Art Modern, Barcelona)

RAIMOND CASELLAS «Els sots feréstecs»

Prudenci Bertrana morí fa poc i deixà una obra considerable en contes, píes i novel·les. Marià Vayreda i Raimond Casellas, en canvi, formen línia al costat d'aquells altres homes truncats en plena vida: ... Folguera, un Crexells, un Bonu i Maria. Ara torna la seva obra a nosaltres per mitjà d'aquest esforç editorial de la Biblioteca Selecta, que hem de fer remarcar cada dia més com un dels esforços més seriosos que s'han fet per actualitzar la nostra literatura. Llegint aquestes obres o rellegint-les, ara, sorprèn llur vàlua universal, llur pes específic de creació. Vàlua i pes que amb els anys es mantenen i es solidifiquen. Sorpren també llur insolent immodèstia. Perquè escriure en català ha tingut sempre un punt aspre, un coll, aquell orgull que Carner manifestava que sentia, en un dels seus prolegs admirables. És possible que fins i tot hi hagi qui escriví en català per punt. Com tots els pobles o els individus als quals les circumstàncies els han fet gairebé sempre un mal joc, el català és com a poble i com a individu força puntós. No oblidem que quan queien rítmicament els decrets centralitants sobre el cos jaent del país a mig segle dinovè, aleshores mateix s'annoyava la Renaixença. En aquesta mavellosa reacció ni ha un orgull instintiu, i quan la llengua es retroba l'orgull esdevé un crit exultant, que es viu, moltes vegades, en l'èpica, en la lírica, en el drama i, en el cas present, en la novel·la. Aquestes novel·les són dures, primitives, amb brutalitat, orgullosos i ardents. Tenen una llarga i opaca maledicció oberta sobre el rostre. Molt més enllà del par punt, hi ha ací la descarada confessió de la joia i la violència del retrobament.

Vayreda com, o millor que Mérimée i Casellas com Andreiev, ni més ni menys,

es revolten en un món plenament assimilat per cadascú. Irregulars, poc acurats, els sobreix la força i se'ls desborda. Prudenci Bertrana, que té una mirada fixa, de gran escriptor, sobre les coses i els homes,

en primer lloc sobre la seva vida, traça amb "L'herreu" un cercle molt més ampli que el dels anteriors, els seus procuradors en definitiva. Bertrana té l'instrument —la llengua— afinat fins a la perfecció i un model —el seu món i el seu país— dècil, aturat i indubtable. Potser menys novel·lista que Oller, però amb una tradició immediata que aquest no pogué tenir, escriu una gran prosa, lenta i plana com els seus paisatges, amb robustesa polida i densa. La novel·la catalana moderna té ací tres autors que són ja història, però que donen vida. Perquè el llibre és obediènt a la seva llei, i ens espera sempre, sense canviar. Som nosaltres els que canviem si per cas.

J. TRIADU

Esclats

Amb alegria hem llegit el primer número de *Esclats*, revista que es publica en la nostra llengua a la ciutat de València. No cal dir amb quina atenció i quina simpatia la seguirem, ni com desitgem que la seva vida sigui llarga i ben profitosa al bé de la nostra terra.

Quaderni Ibero-Americani

En el tercer número d'aquesta interessant revista italiana dedicada a les activitats culturals de la Península Ibèrica i de l'Amèrica Llatina, s'inclouen tres importants articles sobre literatura catalana. Un encertat estudi, en català, de Pere Bohigas Balaguer sobre la traducció a la nostra llengua del poema *Epipsychidion*, de Shelley, feta per Marià Manent; un article en italià, del Dr. Carles Cardó, sobre l'obra poètica del jove escriptor valencià Xavier Casp; i un elogiós estudi de G. M. Bertini, director de la Revista, sobre l'obra del Dr. Cardó *Histoire spirituelle des Espagnols*, publicada a França. En la secció de *Notícies* dona compte de les activitats dels catalans que escampats pel món contribueixen al prestigi de la nostra cultura.

En el número 4, destaquen la col·laboració del P. Miquel Baillori, S. I., amb un interessant article sobre *Bulnes e l'Italia del 1848*, l'estudi de G. M. Bertini sobre una antiga traducció castellana del *Llibre d'amic e d'amor* i una elogiós recensió de les obres catalanes d'Arnau de Vilanova, recentment publicades per *Els Nostres Clàssics*. També A. Ramellin de Fougères hi publica una notícia sobre alguns músics catalans i llur obra (Mompou, Toldrà, Biancafort, Montsalvaige, C. Sürinyach i el P. Massana). En la pàgina de poesia s'inclou un fragment de *Nabi*.

Josep Ferrater Mora ha estat potser la més important revelació de l'emigració. Revelació perquè en poc temps ha aconseguit el màxim prestigi com a pensador de punta a punta d'Amèrica i revelació també perquè allí ens ha mostrat una preocupació per Catalunya que, àdhuc els qui el tractàvem abans de la guerra, desconèixiem.

No crec fer simplement una frase si dic que les arrels profundes de la personalitat catalana estan encara per descobrir. Catalunya no s'ha enriquit encara amb una preocupació angiosa, emocionada com la que trobà Castella en la generació del 98 tot i la urgència amb què les circumstàncies actuals la reclamen. No vull dir que aquest llibre que ara ens arriba molt temps després de publicat en sigui l'expressió exacta, però sí que entre les múltiples manifestacions en què aquesta atenció podria orientar-se és una contribució de capital importància.

Ferrater analitza successivament en les quatre parts del seu llibre (1) la continuïtat, el seny, la mesura i la ironia com a característiques essencials de l'ànima catalana. L'exposició és feta en un pla estrictament filosòfic, volgudament abstracte, sense apel·lacions a la psicologia o a la sociologia que il·lustrin amb "exemples" la doctrina. Així per al lector ingenu el llibre resultarà difícil, excessivament teòretic. Però si es pren la pena de meditar cada concepte abans de decidir el judici copsarà la pregona justesa de moltes observacions. Cal repassar sobretot el capítol sobre la supèrbia i el ressentiment en el català—. Cal repassar sobre tot el capítol sobre la continuïtat de l'ànima catalana que és al meu gust el millor del llibre. Com són també d'un fort interès els paral·lelismes i contraposicions que estableix amb les cultures que han imprès la seva empremta a Catalunya: Mediterrània, Europa, Espanya. El fet que Ferrater hagi meditat a fons i àdhuc escrit sobre cada una d'elles assegura que les seves afirmacions no es limiten a metàfores brillants. La serietat i la sinceritat són de fet les característiques que més agradablement impressionen en el llibre.

Sols dos mots sobre el llenguatge. La manca en el català modern d'un conreu seguit de la prosa filosòfica fa particularment difícil la tasca del qui vol escriure amb aquesta intenció. En el cas present el domini que té en Ferrater del castellà i concretament el rastre de la prosa d'Ortega són clarament visibles encara que llançats per la voluntat d'escriure un català absolutament correcte.

No volem cloure aquesta nota sense recomanar als lectors el delicat assaig sobre Maragall que amb el títol "De la unitat última de la filosofia y la poesia" figura en un altre llibre d'en Ferrater: "Variaciones sobre el espíritu".

MIQUEL SIGUAN

(1) *Formes de la vida catalana*. — Santiago de Xile, 1943.

PINTURA

Aiguarràs a la badia

La pasta pictòrica, a Tossa, va agafant una consistència deliçosa. Altrament dit: perd consistència.

Es va a Tossa per costum, per simple rutina. Ramades de pintorassos i pintoreta, lentament, alègrement, van esmuntant els caires d'un paisatge que no fa gaires anys era nou i feia goig. Era quan podia agafar-s'hi amb les mans una pintura cuallent, nerviosa, fresca. Però Tossa ha passat per massa retines venerables i sembla que costa, per anar-hi, de no emportar-se'n una de lluguer.

Aquest estiu de Tossa, Benet, pontífex màxim, ha rumiat indefinidament un clima pictòric que per a ell s'ha fet lesquivol i planer com un carril. Delitosament ha interpretat mitja dotzena llarga d'obliquets de pinzell curts d'alè, perfectes, però... perfectes, heus ací el problema. No ens fa pas l'efecte que Francesc Domingo hagi ensopagat tampoc amb gaires trencacolls. Les vacances han estat entraonades i de bona llei.

El *menu fretin* s'ha escaldat la pell per les platges i els tossals, tot llusant, els uns amb dificultats de tècnica i xipollejant,

mateix any, el "Foment de les Arts Decoratives".

Això no obstant, el seu indiscutible domini de les tècniques del gravat i la litografia és més conegut per les seves pintures a l'oli, gènere dintre dels qual s'han acreditat els seus paisatges, de factura delicada i moderna, que ha exposat, amb caràcter particular a les galeries "Syra" els anys 1944, 1945 i 1947 i que aportà als Salons de Primavera dels anys 1933, 34, 35, 36 i 37.

els altres, en una mar de calma mental. "Toño" Roda ha pintat furiosament, bonradament. Caliria que Roda descobri el desil·lusionador d'una caridosa redemptora o d'una malícia genial —dirien— amb tot i que va sortir de debtes.

Jansana, derivant qui sap cap a on dins la mar de la pintura "ben entesa" ens fa patir una mica. A part, Ràfols Casamada i Maria Girons han procurat anar per les seves tot mirant-se els mestres de cua d'ull. Sembla que Ràfols ha trobat la manera de treure espurnes d'una Tossa post-academitzada. I Núria Picas que ha inventat, aferrissada, una Tossa verge, esquetpa, i molt prometedora.

A aquest i a Pere Creixams, que també ha vingut a la badia, els demanem que ens la retornin, la nostra veritable, incomprendible, Babel pictòrica dels bons temps.

J. P. GUIU

El guanyador del «Xavier Nogués»

JOSEP HURTUNA I GIRALT, guanyador del Premi de Gravat "Xavier Nogués" 1947, nasqué a Barcelona el 1913; té, per tant, trenta-cinc anys.

Fredentà Llotja i practicà la pintura en aquell Centre Oficial i en el taller de Manuel Mensa.

Aprenqué litografia en diversos obradors i la tècnica del gravat a les classes nocturnes de l'"Institut Català de les Arts del Llibre".

Ha concorregut amb les seves obres a l'exposició de gravat convocada pel "Círculo de Bellas Artes" de Palma de Mallorca (1946) i a la denominada "Visió artística del Cerc" que patrocinà, el

Pere Creixams, que exposarà a la Sala Ferris aquesta tardor, en el seu estudi de París.

UNA ENTREVISTA AMB SALVADOR DALÍ

(Sóc presentat).

—Sap? Jo venia per fer-li un reportatge per a ARIEL, m. mmm. N'ha sentit a parlar alguna vegada? És una revisteta així i així.

—No hi fa res, sempre m'agrada "sortir als diaris". Vostè dirà.

—Què li sembla de Barcelona?

—No és Nova York. És nota molt la diferència perquè Nova York no té un "Barri Gòtic".

—Quan temps fa que no havia estat a Barcelona?

—De llavors del pa de barra.

—Parla de molts anys carera. Com pinta ara?

—Oh, sóc molt més bo... i sobretot actual: pinto "La bomba de Bikini" i coses així.

—Caram, no s'està de res!... mmmmm... Perdoni si sóc indiscret però voldria saber si encara fa aquelles coses, com diria... tant "originals"?

—Què vol dir? Aquelles "coses" d'en Dalí? Ja ho crec. Això sempre agrada. Vol que li sigui franc? Molta gent fa més cas d'aquestes "coses" que de la meua pintura; a més la meua llarga experiència

m'acmella seguir fent el "plaga", em fa vendre més.

—Però en la seva "Vida secreta" deia que aviat acabaria el període de les excèntricitats per a començar una època gairebé austera.

—Sí, era un projecte... però ara encara no puc. Potser un dia... Veurà, el públic té les seves exigències i no se'l pot descuidar... ara mateix, he vingut una temporada per descansar i això no obstant he hagut de posar-me per barret una calavera d'ase... però em sembla que ha agradat.

—No es parla d'altres coses.

—Ja m'ho pensava; efecte segur.

—A propòsit del seu viatge; què opina del nostre poble?

—Oh, Cadaqués és el poble més bonic del món.

—No sé si m'ha entès, li parlava de Catalunya.

—Cadaqués és, el poble més bonic del món.

—Però...

—Cadaqués és el poble més bonic del món.

—Què me'n diu dels surrealistes?

—No m'hi faig.

—Perdoni.

—No i ara! Pregunsi, pregunsi...

—En sap greu insistir, però vostè no deia que era surrealista?

—Què havia de dir! Però, confidencialment, d'això no n'he estat mai.

—Ja m'ho sospitava.

—Cada dia m'agrada més l'"art putrefacte".

—Serà demanar molt si li pregua que vostè mateix ens donés una definició del seu art actual?

—Sóc una barreja de Rafael i Vermeer a base de bé.

—Me l'apunto.

—Com vostè veu; li advertixo que en tinc més.

—I ara per acabar, voldria adreçar unes paraules als lectors de ARIEL?

—Sí...

—Digui-les.

—"Un saludo a la afición".

INVERECUNDUS

N. de la R. — No responem de la sinceritat del senyor Dalí, però desgraciadament tampoc de la del nostre redactor.

MUSICA

Les cançons dels nostres mariners

Una bona pensada la de Jaume Torrents, de Ràdio Barcelona. L'enregistrament de les cançons dels nostres mariners és una feina que calia fer. I que entra de ple dintre les funcions normals d'una emissora ben regida. De coses com aquestes en fan diàriament la B. B. C. i la Radiodifusió francesa. En aquest cas, la ràdio fa d'orella del poble. Es converteix en un organ viu, de bé de bé.

Es llàstima que la ràdio s'utilitzi només com un mitjà difusor de la música mecànica o de matèries "artístiques" d'excreció.

Desitjariem poder anotar la tasca d'ara com un primer símptoma d'intel·ligència en aquests topants.

Manca música a l'estiu

En va ens hem enorgullit d'una temporada passada tan plena que gairebé no donàvem l'abast: concerts i concerts, òpera, ballet, etc. Tot plegat, no obstant, cosa

relativament minsa. No hi ha manera decent de fer comparacions entre la nostra temporada musical i la d'altres ciutats d'Europa. Les personalitats de primera categoria s'han passejat abundantment per tot arreu. Ací hem pogut comptar-les amb els dit d'una mà. I encara ens en quedaven de sobrats. Amb tot, reconeixem-ho, ens han restat ocasions variades de peixar la nostra sensibilitat. Ens n'han restat fins a l'estiu. Ha vingut l'estiu i, com de costum, una mena de letàrgia.

La música és morta. Descansi en pau fins a l'hivern.

Perquè? No és pas cert que a l'estiu la música faci nosa. Hi ha gent i gent a Barcelona que n'escoltaríem de bon grat d'altra que la que ens vé de l'estranger, a través de la Ràdio. Volem dir de la de "viu en viu".

Perquè no s'estilen a la nostra ciutat els concerts d'estiu a l'aire lliure? No caldria pas donar-ne amb la freqüència de la resta de l'any. Però una bona repassada al repertori de l'Orquestra Municipal no ens enfiaria ni ens produiria "mal de música".

En ple juliol, a València, dirigien Hans Von Benda i Joan Lamotte de Grignon Victòria dels Àngels hi donà un recital de primera.

P.

Ava Gardner.

Experiment

Dels films darrerament importats d'els estudis britànics hem de remarcar-ne un, no sols per les seves qualitats intrínseques sinó pel que representa: un nou experiment en matèria de direcció cinematogràfica. Es tracta del presentat amb el títol *Al llegar la noche*, obra conjunta de quatre realitzadors anglesos: Cavalcanti, Robert Crichton, Basil Dearden i Robert Hammar. L'argument del film: una reunió de persones en la que es parla de somnis, coincidències misterioses i pressentiments, dona mitat als distints fragments confiats a cadascun dels directors, al mateix temps que ens demostra com després de tant banal *assumppte psicològic* sortit de Hollywood, encara es pot fer un film interessant.

Vivere in pace

Un excel·lent film d'aquells que s'han produït darrerament a Itàlia després de tanta disfressa, trampa i cartró i que constitueix una lliçó de senzillesa i autèntic estil cinematogràfic: la història d'uns camperols que s'esforcen per viure pacíficament en un món trambalsat per la guerra.

L'austeritat i economia de mitjans, que és gairebé una norma comú a totes les pel·lícules post-mussolinianes, fa que el film transcorti, en la seva major part, en escenaris naturals; els actors es mouen sobre un fons de paisatge que no els desfigura i dona als personatges les seves veritables proporcions d'homes. (Anotem en un incís les qualitats fotogràfiques d'aquest paisatge italià que tant ens recorda el de Catalunya).

Però el que ens és més simpàtic de "Vi vere in Pace" és l'optimisme (que no és despreocupament) dels personatges, la seva actitud, tant llatina, de resoldre d'una manera fàcil i alegre els problemes, com el dissipar-se per un "boogie-boogie" la tensa atmosfera en una casa de pagesos casualment s'enfronten un oficial alemany i un negre del cos expedicionari americà.

Aquesta producció de Luigi Zampa sembla concebuda amb la preocupació de fer perdonar per la ironia i la sinceritat, el

CINEMA

HEM VIST

Un nou gènere cinematogràfic?

Hollywood, després d'abastar gairebé exclusivament el mercat cinematogràfic mundial durant anys i anys, travessa una crisi d'arguments que sembla insuperable. Les segones i fins terceres versions de films no gaire llunyans es repeleixen i els *best sellers* que continuament apareixen en el mercat literari anglosaxó, representen tant sols un insignificant combustible per a la gegantina màquina dels "estudis". Trobar un bon guió constitueix un seriós problema per als directors inquis, malgrat la bona voluntat dels James Hiltons o les Rachel Fields de tota mena que escriuen novel·les amb la manifesta intenció que siguin "filmables".

Prova d'això és la tendència darrerament manifestada de prescindir en el cinema de la literatura de *fiction* i donar a les realitzacions un to aproximat al documental. Allò de "qualsevolga semblança que puguin tenir els personatges d'aquest film, etcètera, etc.", ha estat orgullosament substituït per advertiments al públic de que alguns dels personatges que en ell intervenen són el mateixos que en el seu dia foren testimoni dels fets que es van a relatar, generalment reconstruïts en el mateix lloc en que succeïren.

Ens referim a dues produccions que hem vist suara, després d'aquella gairebé noiciari sobre el funcionament de la F. B. I. americana que cridà fortament l'atenció

per la seva novetat: "13 Rue Madeleine" i *The Boomerang* ("El Justiciero").

El primer, pot ser per estar dirigida per Henry Hathaway no pot prescindir del tot aquell estil *thrilling* que li és peculiar, el segon, obra de Elia Kazan el rus de qui recordem, fa dos anys, un film admirable sobre l'humil existència d'una família a Brooklyn, és molt més suggestiu al narrar-nos sense exageració els fets. La història del fiscal d'una petita ciutat americana on és reproduïda evitant tot element novelesc, inclús presentant el cas judicial amb aquella incertesa i ambigüitat amb que es donen generalment en la vida.

Dostolewski

Amb l'adaptació de "L'idiota" la cinematografia francesa s'enfronta valentment altra vegada amb l'obra de Dostoievski. Encara és present en la nostra memòria la digna versió que feu de "Crim i càstic" Pierre Renoir contrastant amb l'inconsistència del film americà del mateix argument i que es presentà a Barcelona gairebé simultàniament amb la versió francesa.

Es evident que mai una pel·lícula podrà tenir la profunditat espiritual de la narració literària en la que s'inspira: la cinematografia serà tant sols, una reproducció esquemàtica i simplificada de la novel·la; reconeixent aquest fet podem valorar el que té d'apreciable aquest film de Georges Lampin que reix en donar-nos si bé d'una manera sumària, una càlida versió dels personatges i el clima de la tremenda obra del novel·lista rus.

"gran pecat" d'uns homes que sentint en llurs carnis el dolor de la guerra volen "viure en pan".

L'INDI FERNANDEZ

VEUREM

Un film de John Ford que, com tots els seus no ens defraudarà *Drums along the Mohawk*, interpretat per Edna May Oliver, Claudette Colbert i Henry Fonda.

La reaparició de Joan Crawford al costat de Dana Andrews, el jove "valor en alça", en *Daisy Kenyon*, del germànic Otto Preminger.

Ingrid Bergman, Cary Grant i Claude Rains en la pel·lícula d'Alfred Hitchcock *Notorious*, títol que ja ens dona un indici per a endevinar que el argument cau dintre el més pur estil "hitchcockià" ("notorious" significa en anglès; tristement cèlebre).

El film *The Long Night*, del director txec, Anatole Litvak, que treballa fa temps a Hollywood, després d'haver passat pels estudis francesos. Es basa en la novel·la de l'anglès Richard Greene i els seus interpretats són Henry Fonda i Barbara Bel Geddes.

Hoagy Carmichael, el músic autor de "Georgia on my mind" i "Blue Orchids" que torna novament al cinema, després de la seva actuació en "The best years of our lives", en la realització de John Cromwell *The Night Song* en la que actuen Merle Oberon, Dana Andrews i Ethel Barrymore.

El film del director Elia Kazan, un altre "valor en alça": *Sea of Grass* interpretada per Spencer Trace, Katherine Hepburn i Melvyn Douglas.

El guanyador de l'"Oscar" d'Interpretació 1947, l'incomparable Ronald Colman, en la pel·lícula que li valgué el premi: *Double Life* dirigida per George Cukor.

El film de l'alemany que també s'acclimatà a França: Max Opuls denominat *A letter from an unknown woman* i que té per interpretats Joan Fontaine i Louis Jourdan.

Clark Gable i Hedy Lamarr en el film de King Vidor *Comrade X*.

Gary Cooper i Barbara Stanwick, la parella de "Fire's ball" en la realització de Frank Capra *Meet John Doe* que segons referències segueix la tònica dels arguments predilectes del director ianqui-italià; la senzillesa dels humils en troutollar les més altives intencions.

L'adaptació cinematogràfica de l'obra de Steinbeck *Tortilla Flat* la divertidíssima història d'uns desvagats de Califòrnia i que representa en la literatura moderna una afortunada resurrecció de la novel·la picaresca. La dirigeix Victor Fleming i és representada per Spencer Tracy i Hedy Lamarr.

I una altra adaptació, la de la novel·la *Arch of Triumph*, de Remarque, "l'autor que necessita terribles esdeveniments per a escriure obres recalcades". La dirigeix Lewis Milestone i els seus actors són Ingrid Bergman, Charles Boyer i Charles Laughton.

TEATRE CATALÀ AL ROMEA

Sols recorrent al caire més tolerant del nostre esperit, arribem a admetre que càpiga a la vinya del Senyor el gènere de teatre que cultiven a casa nostra els autors que estremen, amb alguna escassíssima excepció. I no és que creguem, ni molt menys, que convingui que les obres es mantinguin constantment al to de noble avorriment de la sublimitat, però ens reca de veure com els escriptors, abandonant-se a totes les facilitats, es queden netament ençà dels límits de la comprensió i la sensibilitat del públic.

Tanmateix, potser tinguin raó els qui afirmen que més val això que res, i que tot plegat pot servir per a desplaçar quelcom de pitjor; de manera que acceptem el gènere i fins el nivell cultural on el col·loquen, amb tots els tòpics i convencions que requereix. Si no hi ha més remei, estem disposats a veure encara la comèdia del marit calçasses i la muller tirana, o el drama de la gent pobre però honrada.

Ara que, com deia no sé qui, en aquest món, tot pot fer-se de dues maneres: bé i malament. Admetem que amb "Madame" o amb "Amàlia, Amèlia, Emília" el senyor Elies sabé trobar la primera de les dues maneres. Hem de confessar que no hi ha pas reixit amb "Blancanegra", la comèdia que ens ha presentat darrerament. Suposo que no cal anar-li a explicar, a ell que a via l'obra per dintre mentre l'anava fent, que el segon acte és inútil, i que sobren personatges, per exemple, o que, sobretot, no és pas de massa bona llei de desfer el nus de la situació descobrint-nos al darrer acte que al primer se'ns ha enganyat llastimosament, i que aquella senyora que durant tota l'obra hem cregut casada, és sols la filla adoptiva del que creiem el seu marit.

El que sí, segons sembla, és útil de dir-li, i fins cridant una mica, és que la paraula "sello" és inagnantable. Jo solet em comprometo, si ell vol, a omplir el Romea de gent a la qual sentir-la li produeix otitis. Altrament, i per si mai n'ha dubtat, els amics que reben una carta meva de tant en tant i una tarjeta per Nadal, poden garantir-li que fins els estanquers nascuts a Badajoz comprenen el mot "segells". (Jo sé que ni els estranya, ni els mereix cap comentari). De manera que... El que podria fer si vol no allunyar-se massa del llenguatge parlat, fora no substituir sistemàticament buscar per cercar i arreglar per arrijar, i, posat a deixar-se de falses elegàncies, deixar ben de banda l'em-

llop que és un gallicisme que ningú s'empassa.

També fora bé que no oblidés que l'exotisme és una arma molt delicada, a la qual sols amb molta cura es pot recórrer i que, en tot cas, no serveix per a salvar un personatge. És difícil, molt difícil, dissimular que un personatge és buit, ventut-lo d'esquimal o de lurd anglès.

Comti que ens plauria molt que el senyor Elies no es prengués malament els nostres retrets i consells, evidentment gens autoritzats i potser presumptuosos, perquè creiem de veres que si volgués atendre'ls un xic i donar audiència a la modesta exigència que els inspira, tots plegats hi guanyaríem un divertidor ben considerable.

Posats a donar consells, ens plauria de donar-ne alguns de bon xic continguts als empresaris i promotors. Els diríem:

No diguen que salveu el teatre català. No barrejeu coses que a tots ens importen massa a l'exposició dels vostres propòsits. Feu el que podeu, que ningú no us demana més, mirant de no excedir-vos en paraules omlà d'aquell excés característic de la propaganda tal com avui s'enten. Si reixiu, ja diran els altres, ja diran nosaltres que sou els pares de la pàtria. Ens hi comprometem. Si fracassen, no ens haureu fet tant de mal. I el fracàs és sempre més probable que l'èxit.

Deixeu, d'una bona vegada per sempre, la màia costum de comparar-vos a l'estranger. És una marca de provincialisme de mal gust que repugna al paladar més bast. Convenceu-vos que les obres catalanes, com les franceses o les italianes o les angleses, són més o menys bones o més o menys dolentes, i que no vol dir absolutament res assegurar que aquesta o aquella podria haver estat escrita en francès o en noruec; això sempre és veritat i sempre és fals. Esser europeu, veieu, no és tenir a la butxaca un billet d'avió per a París-Londres, sinó tenir un concepte un xic clar de què és una banyada. Carles Soldevila, en un llibre que tot voldríem no haver pogut llegir, assegura que el Putxet no és el Gòlgota; i és veritat, una veritat com una casa, ni el Gòlgota, ni Montmartre. Però deixeu-vos dels turons de fora de casa, i treballen modestament i ambiciosament per la glòria del Putxet. Una obra és universal quan és molt, però molt bona. La resta són orguts.

J. SANSANEDAS

Cent anys de fum

Durant el transcurs dels passats darrers mesos, una allau de literatura periodística sobre el tren de Madrid-Aranjuez i la personalitat del banquer Salamanca ha servit per a fer-nos saber, incidentalment, que dintre de poc es commemorarà el primer centenari del primer ferrocarril construït a la Península Ibèrica i que, no sabem per què, circulà entre Barcelona i Mataró. Encara es conserva en una masia del Masnou, ran de platja, una inscripció de rajoles pintades on una decina castellana commemora el fet, bo i assabentant-nos que:

*Todo español ensalzó
el genio de Barcelona
que con vapor proporciona
ir volando a Mataró.*

Atents a la significació històrica del fet i a la debilitat manifesta que la nostra revista sempre ha tingut per la ciutat de Mataró, vam decidir celebrar la data en la mesura de les nostres forces. No ens ha estat possible d'emetre pel nostre compte una sèrie filatèlica en la qual poguéssim explicar el nostre humor reproduint un disc de senyals de Portbou, l'aqüeducte de Tarragona, la primera màquina del Transiberià i el retrat de Cèsar Borgia, emblemes tots darrera els quals hauríem procurat velar el nostre entusiasme pel tren matoroní.

Ara, però, repiquem les campanes com als dies de festa grossa, i fem constar, als efectes oportuns, bé que no a petició dels interessats, i com a testimoniatge de l'interès d'ARIEL pels progressos materials del país, que l'auca que fou presentada al concurs organitzat a Mataró sota el tema de *Ilurs*, i que fou premiada, és obra conjunta del poeta Joan Barat i de l'illustrador Enric Jardí, redactors d'ARIEL, naturalment. Ho publiquem fent a miques la nostra modestia.

AVIS

Qualsevol reclamació o anomalia sobre la Revista, els nostres subscriptors són pregats de fer-la constar per escrit i lliurar-la al nostre repartidor sota la indicació: *Per al senyor Administrador d'ARIEL*. Agraïrem l'ús d'aquest mateix procediment sempre que calgui notificar una nova subscripció. En aquest cas, el nom i adreça del nou subscriptor caldrà adjuntar la indicació del número a partir del qual interessa rebre la Revista.

(Ve de la pàgina 3)

El premi és de 25.000 pessetes, però en el cas de que fos atorgat a un autor estranger, es concedirà un Premi d'Honor a la millor novel·la d'autor espanyol. Un jurat internacional determinarà l'adjudicació i farà públic el veredictes el dia de l'Ascensió de 1949.

Recordem l'excel·lent participació catalana en el Primer Concurs en el que sobresoriren els noms de Màrius Gifreda amb "Sis o set sirenes" i Ramon Planas amb "El pont llevadis".

Com el Vallès no hi ha res

El Vallès era una comarca modesta i tirant a pagesa: quatre masies descolorides i vellotes voltades de ceps cargolats, unes pinodes aspres i plenes d'argelagues i algun trosset de regalim de tant en tant. Hi mancava... com ho direm? Hi mancava l'empremta que deixa, en els llocs per on passa, la "mà de l'home", que és alguna cosa més que la mà grossa, i barroera del rústec terrassà.

Sortosament aquesta deficiència va camí d'ésser amplament subsanada. La mà de l'home ha aparegut i es multiplica, incansable, sembrant aquells terrassos de petites i encantadores mostres del seu enginy. El Vallès s'està urbanitzant! La "Gran Barcelona" trenca el cercle de Collieroia que l'asfixiava! Ha arribat l'hora de la demolició del quart recinte de muralles! Barcelona s'ha llançat a la conquesta dels "vint milions de pins" que en ple segle XX romanien selvàtics i escabellats, com un ultratge vivent al nostre talent urbanístic!

I el Vallès s'ha convertit en lloc de cita de tots els estils folklòricarquitectònics que campen ple món. Granada i Neuchâtel, Califòrnia i Monterrey empal·lideixen d'enveja al veure com en un recó de món, damunt d'un terreny ingrat i de rigorós secar, ha pogut florir una concentració gràcialment combinada dels respectius estils que servaven gelosament, com a joies irreproducible. El geni de les empreses urbanitzadores, de noms pregonaent evocatus, ha fet possible aquest miracle, amb un mínim de despeses i un màxim d'hàbil·lissim aprofitament del terreny.

Torretes de delicades proporcions esquitxen el paisatge de notes multicolors. Enginyoses combinacions de rajola i arrebossat sorgeixen entre les vinyes i els matolls; gelosies i persianes d'un verd esclatant escarneixen i superen les verdors humides del paisatge alpí. Un filet d'aigua que raja en la font de la placeta comú evoca amb intensitat els dolls gelats de l'alta muntanya. Minúscules teuladetes de pendent atrevida desafien les inclemències d'un hivern que les respecta amorosament, deixant-hi només cada tres o quatre anys uns quants borrallons blancs; baranes fetes de teula, i pilars de polits maons d'un vermell de foc, hi posen una emoció de *tierra caliente*; basetes d'enraonades proporcions són la rèplica mediterrània als llacs brunosos que enorgulleixen els suïssos. Un sol generós i absolut inunda el conjunt amb davassalls de llum i càlida alienada.

Carta oberta al President del «Rosselló Pòrcel»

Molt senyor meu:

He llegit el veredictes del Ier. Premi "Rosselló-Pòrcel" de Poesia, i he vist amb veritable sorpresa que s'havia declarat desert per unanimitat. He examinat detingudament el text del veredictes i no he observat el perquè ni la justificació d'aquest acord, que pel ressò que ha tingut en el nostre ambient, no pot deixar-se de banda. I és per això que en lloc de fer-ne simples comentaris detractors, he preferit escriure-us aquesta carta per tal d'aclarir-ne alguns punts.

No dubitem que les raons que han inclinats el Jurat a declarar desert el Premi deuen ésser convincents, però desitjaríem que s'haguessin fet públiques en el mateix veredictes. Però, al mateix temps, perquè no s'ha publicat la relació completa dels concursants? Perquè a l'obra del senyor Cots, tan elogiada pel mateix Jurat —"que *covra amb satisfacció la seva publicació*"— no se li ha donat el Premi? Pel fet de ser només un recull d'entre poemes? Per un primer llibre, i tenint en compte la seva qualitat, no és suficient? Si el mateix Rosselló-Pòrcel havia escrit els seus "9 Poemes" i el "Quadern de sonets" d'una extensió no gaire superior!

I entre els altres concursants, sense abandonar un lloable criteri selectiu, hi havia obres d'interès, sobre tot tractant-se d'un premi d'estímul i no de consagració. Perquè creiem que el Premi, tant per la condició dels membres del Jurat, com pel nom que el patrocina i per la quantitat a concedir, només pot considerar-se com un premi d'estímul. I aquest estímul, declarant desert el Premi la primera vegada que es convoca és inexistent. I el que és pitjor, pot induir a creure desapareguda la jove poesia catalana, i això ja no és exacte. Els joves poetes catalans —el mateix Jurat n'és testimoni—, treballen a través de totes les dificultats i la seva obra no sols no és despreciable, sinó en molts casos digne d'una atenta consideració. No era preferible, doncs, supeditar una qüestió de quantitat a una de qualitat i concedir el Premi abans de declarar-lo desert? Per a les lletres catalanes el resultat ha estat desfavorable, i no creiem que aquesta fos la intenció que es tenia en instituir el Premi "Rosselló-Pòrcel".

Esperem que el Jurat de la propera convocatòria esmeni, dins el possible, l'efecte que el veredictes "desert" ha causat avui entre els que estimem les nostres coses.

Res més, senyor President, sinó que vulgueu acceptar amb aquestes lletres el testimoni de la meua sinceritat i consideració.

Vostre:

JOSEP M. AINAUD

No és en aquests llocs de sonni on va agradaria viure? —ens pregunten temptadorament els anuncis de les Empreses urbanitzadores; i nosaltres ens veïem obligats a respondre, un xic avergonyits després de tanta insistent bona voluntat: —No, i dispensa...